

בנו נוסבאום איננו !

14.7.98

בנו, חגורנו הטוב והיקר איננו !

קשה לתפוס, שלא נראה עוד את חיוכו החם והלבבי.
בנו נפטר אחרי מחלה קשה וארוכה, היה חולה מעל עשר שנים ובכל התקופה הזאת, לקח את מחלתו בגבורה שאין כדוגמתה. עם כל הסבל והכאבים לא שמעתי אותו מותלונן וכאשר שאלתי אותו רק לפני כמה שבועות "נו בנו, מה שלומך?" תשובתו היתה, כרגיל ובהיותך על שפתיו: "בסדר, מטתדרים. הוא היה Fighter, לחם ולא ויתר עד לרגעים האחרונים של חייו. כולנו ליווינו את המשפחה האוהבת שעמדה לצידו כל שעות היממה וקווינו אתה שיקרה נס, ובנו ייצא מהמחלה, אך הגורל רצה אחרת.

בנו נולד בגרמניה. לפני כחודש מלאו לו 75 שנה.

הוא נשלח ב- 1939 לאנגליה, עם Kindertransport ולמד שם זמן מה בבית ספר. אחר כך, עבר למוסד של הכשרת הנוער אך פגשתי אותו לראשונה ב- 1943 בבית החלוצי - כעין קיבוץ עירוני -- בלונדון. יחד עם עבודתו הקשה, בנו היה פעיל באירגון ובהזדרכה בתנועת הנוער, דאז "משמר הבונים" עד לאותו לילה נורא וטריגי שבו הופצץ ונהרס כליל ביתנו על ידי הנשק האחרון כמעט של הנאצים, ה - V.I. בנט בנו חולץ מן ההריסות ואחרי טיפול בבית חולים נשלח עם מספר חברים אחרים לקיבוץ הכשרה בכפר קטן - Kempsey. הוא מצא עבודה במוסד של חברת אוטובוסים גדולה ובתוך זמן קצר ביותר בנו היה חלק בלתי נפרד בחברה הצעירה, אהוב על כולם. לאחר זמן, עברנו לקיבוץ הכשרה אחר ושם בנו התחונן עם גרדה. המלחמה באירופה הסתיימה והוחלט לשלוח אותנו וחברים מהכשרות אחרות, לארץ בעלייה ב' - העלייה הבלתי לגלית, אך קודם נשלחנו על ידי המוסד לדרוכו צרפת לעזור בקליטה ובאירגון של מאות אלפי עולים ממזרח אירופה שהגיעו למחנות שלנו.

← המשך

בנו הצטיין ביכולת למצוא שפה משותפת עם העולים והיה עסוק מבוקר ועד ערב בעזרה ובעידוד. כעבור חצי שנה הגיע סוף סוף תורנו לעלות, באוניית המעפילים "לטרוץ" שאחרי הפלגה קשה נתפסה על ידי האנגלים כ- 30 ק"מ מזופי הארץ. נשלחנו למחנה הסגר בקפריסין וגם שנו, בנו היה מקור לעידוד, תמיד מילה טובה בפיו, לאלה שחיכו בחוסר סבלנות להגיע ארצה אחרי השנים הנוראות במלחמה.

שורדנו בשנת 1947 והגענו למעין צבי. שוב בנו מצא את מקומו בחברה ובעבודה. אי אפשר למנות את כל מקומות העבודה שבהם בנו עסק, כטורקטוריסט, במדגה, בסניף תנובה, כמרכז קניות, איפה לא ! הוא כיהן כמדרין של הגרעין הראשון מאנגליה, היה רכז אולפן, נשלח לארה"ב מטעם התנועה ויצא לפעולה ציבורית באיחוד ובתק"מ. הוא כיהן בכמעט כל הועדות ולא פעם כמרכז. וזיה נציג הקבוצה בוועדות, היה מזכיר המפלגה במקום, טרח בבחירות והיה פעיל מאוד בענייני ספורט. וכל שעשה ובכל תפקיד שומילא, עשה זאת בהתמסרות ובכל הלב. הוא הותעניין והיה בקיא בכל שקרה בארץ, בפוליטיקה ובתנועה. מאיין לקח את המרץ ואת הכוח לעשות כל זאת ולגדל משפחה נהדרת, אינני יודע. בנו משאיר חלל עצום – הלך מאיתנו אדם חביב, חבר במלוא מובן המילה. לא נשכח אותו.

יהי זכרו מבורך !

דברים ליד הקבר
ולטר בראון.

בנו !

דברים שלא נאמרים מעיקים לפעמים על לב האדם הרבה יותר מדברים שנאמרים, ומצטערים עליהם.

בני כל כך הרבה דברים עוד רציתי להגיד לך ביום הולדתך ה- 75, לתבל אותם בהומור, ולהעלות חיוך על שפתותיך.

בדאגה ובחרדה עקבנו אחר מצב בריאותך יום יום, שעה שעה. כל סימן, ולו הקלוש ביותר ושיפור מצבך, הפיח בכולנו תקוות. וכל כך רצינו להאמין.

אך לא זכינו לחגוג את יום הולדתך ה- 75 בחוג המשפחה והחברים. במקום לשמוח אנו מלווים אותך לדרכך האחרונה, ואת כל הדברים המהנים גוף ונפש של אדם, לא נעשה עוד יחדיו.

יחסיו של בנו עם בני אדם בכלל, ועם חבריו בפרט, היו מושתתים תמיד על אמות מידה של כבוד והדדי, דרך ארץ, יושר ונאמנות. בבחינת חבר טוב שומר אמונים, גם בעת צרה. היית מאוד אימפולסיבי בתגובותיך. בחילוקי דעות נסית לשכנע בבדיחות דעת, בהגיון בפיקחות. אם צריך היה להתיצב נגד הזרם ומה שמקובל בחברה, היה לך אומץ לב לטעון להתוכחו להשמיע ולדרוש. סלדת מחנופה והעמדת פנים, ובהתרגשות רבה יצאת חוצץ נגד שחיתות וקילקול המידות שפשו גם בחברתנו. לא רק נאה דרשת גם נאה קיימת.

אהה, כמו הרבה ורניקינו, כאבת את כאב השינויים העוברים על חברתנו כרוח סערה. המעבר מהחוויה האידיאולוגית קולקטיבית אל הפרגמטיזם האינדיבידואלי ושינוי הנורמות, גרמו לך הירחורים נוגים. פעמים רבות שוחחנו על הצורך בשינוי מיבני ובהתאמת דפוטים, במקביל להתפתחות הכלכלית של הקיבוץ. על אף השקפתך השכלתנית לא כל כך יכולת להאמין בליבך פנימה באלטרנטיבה שהדור הצעיר רואה בה צעד משמעותי לשינוי ערכיו. חשבת, שוכל אורן המידות הרעות שהחברה הקיבוצית השתדלה לתקן, תפרוצנה ביתר שאת, ונאבד לעולם את היהודיות שהייתה מנת חלקנו שנים רבות.

ביוני של אדם משקף את יחסיו עם דייריו הקרובים ומשפחתו, ועם כל אלו הבאים ויוצאים בו. ביתו של אדם מציג את כל עולמו לראווה. כל תכונותיו ואישיותו עומדות בפני העין הניקורתית של חברתנו הקיבוצית. זהו מקום בו חי אדם רגעים רבים של שמחה ויגון,

המשך ←

באהבותיו ובאכזבותיו, בחוויותיו וזכרונותיו.
על ביתם של בנו וגרדה היית אומר כנאמר במסכת נגעים: "בית מלא אור, אפילו פותחין את כל החלונות, לא תראה בו נגע".

הרוממותה של גרדה עם מחלתו של בנו לא תתואר במילים. מהיכן שאבת את הכח, המסירות, ההתנמדה ותעצומות הנפש, כשאת בעצמך אינך בקו הבריאות. רק אהבה גדולה ותמיכה ללא לאות של הילדים ומשפחותיהם מסוגלות לחולל פלא שכזה.

שובעיים לפני שהלכת מאיתנו ראיתך עוד פעם בבית החולים.
בשטח כה צר דחוסים גוללות אנוש שחלקנו כבר לא מודעים לחרדה הקיומית. המראה קשה מנשוא, ורק המבקרים יודעים את חוסר האונים והתלות המוחלטת ברופאים, באחיות ובמכונות.

בלי משיב אתה משה את העבר עם ההווה, ואת השנים הרבות שחלפו, ויודע כי הזמן איננו אלא השינויים החלים בקיומנו.

עמדתי ליד מיטתו של בנו שותק ומהורהר. אחזתי ביזו הרזה והמגוידת כשדמעות חונקות את גרוני. ידעתי עמוק בלבי, כי רק המוות יגאל אותנו מיסוריו ומכאוביו. מתוך עירפול החושים, בו היה נתון רוב הזמן, שבה הכרתו לשברירית של שניה. כמו נר המהבהב לפני שנכבה. לוצתי את ידו בזרוע ועזבתיו ברגלים כושלות.
מבקשים בני אדכו שיזכרום במיטבם !

בנו הלכת מגרדה האהובה עליך מכל, איתה ראית חיים יפים ומאושרים. מרינה, יגאל, נאווה ומשפחותיהם שנהגו בך בכבוד הראוי. מנכדיך, שאהבו את הסבא עם המבטא היקי הכבד.

לו נינוונך היו זוכות להכיר את הסבא רבא המשוגע אחריהן, היית בודאי זוכה גנו להערצתן. מחבריק וידידיך, שגילו יחס של הערכה והוקרה כלפיך. מנחמל'ה וממני ובני משפחותינו.

כולנו איבדנו אדם יקר, טוב לב, שקרבתו וחום לבבו ביקשנו תמיד.

כולנו אבלים היונו.

יהיה זכרך ברוך.

משה חלמיש – אחיה של גרדה

להבות הבשן 13.7.98